

Dažos vārdos par šo grāmatu...

Iedvesma rakstīt šo stāstu, ko tūlīt lasīsit, radās, cieši vērojot situāciju, kuru visi piedzīvojam kopš Covid-19 izplatīšanās uz Zemes.

Šis romāns ir atslēga zināmu notikumu atšifrēšanai, kurus, manuprāt, var uzskatīt par visu ko, tikai ne triviāliem.

Lai novērstu jebkādu divdomību, jau pašā sākumā vēlos precizēt, ka mans stāsts nav vērsts pret Covid vakcīnām. Es neesmu ārsts, vēl mazāk epidemiologs un tātad neesmu kompetents paust viedokli par šiem medikamentiem. Tas vienkārši nav šīs grāmatas temats.

Es koncentrēju savu uzmanību, analizējot... visu pārējo.

Visbeidzot, visas vēsturiskās atsauces ir patiesas, tāpat arī minētās ekonomikas teorijas un sociālās psiholoģijas pētījumi. Avoti, kurus izmantoju, atrodami grāmatas beigās.

Lorāns Gunels

**LAURENT
GOUNELLE**

LE RÉVEIL

LORĀNS GUNELS PAMOŠANĀS

R O M Ā N S

No franču valodas tulkojusi
Inese Pētersone

821.133.1-31
Gu 620

Laurent Gounelle
LE RÉVEIL

Copyright © Calmann-Lévy, 2022
Cover design © olo. Éditions
Cover illustration © Jorm S/Shutterstock

Lorāns Gunels
PAMOŠANĀS

Apgāda Zvaigzne ABC vadītāja VIJA KILBLOKA
Projekta vadītāja *Una Orinska*
Redaktore *Elīna Vēja*
Korektores *Diāna Graudiņa, Zinta Stikute*
Mākslinieciskā redaktore *Inguna Kļava Švanka*
Vāka dizainu adaptējusi *Ilze Isaka*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,
Rīgā, LV-1010. Red. nr. T-830.
Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā. Saskaņā ar Autortiesību likuma 69.¹ pantu persona ir arī mantiski atbildīga par visiem zaudējumiem un morālo kaitējumu, kuru tā radījusi ar autortiesību pārkāpšanu.

© Tulkojums latviešu valodā, Inese Pētersone, 2024
© Mākslinieciskais noformējums, literārā apdare, izdevums latviešu valodā,
Apgāds Zvaigzne ABC, 2024
ISBN 978-9934-32-122-1

Mūsu bērniem,
novēlot viņiem dzīvot brīviem

Lielākā daļa cilvēku nezina, kas notiek.
Un viņi pat nezina, ka nezina.

NOAMS ČOMSKIS

1

Viss sākās dienā, kad slavens ārsts, plaši pazīstams zinātnieks un populāra mediju personība, sniedzot pārliecinošus pierādījumus, paziņoja, ka jebkura nāve vecumā līdz simt divdesmit gadiem ir nāve.

Tas notika kādā rudens rītā, un pilsētas parku vējainajās alejās gāja bojā miljoniem koku lapu, kas dažus mirkļus izmisīgi plivinājās gaisā, tad nokrita zemē, kur tās bez mazākās cieņas mīdija vieglprātīgi gājēji.

Iedzīvotāju vidū šī informācija izplatījās līdzīgi triecienvilnim. Sākumā tā radīja lielas cerības, jo ikviens sāka nodoties sapņiem par iespēju izbaudīt tik ilgstošu dzīvošanu. Dzīve aicina uz dzīvi, tam nav iespējams pretoties, un mūsos vienmēr vairāk vai mazāk mitusi neapzināta vēlme pēc nemirstības.

Pēc tam ikvienam diezgan drīz nācās samierināties ar acīmredzamo: pat ja mūsu gēni atvēlēja iespējamu ilgmūžību, ceļu satiksmes negadījumi un slimības darija savu, lai mums to atņemtu, un faktiski novērotais dzīves ilgums

valstī knapi pārsniedza 80 gadus; mazliet vairāk sievietēm, nedaudz mazāk vīriešiem. Tādēļ pēc tā palika rūgta nevarības piegarša, kā arī dziļa netaisnības sajūta: ikviens prātoja, kāpēc viņam atņemt dzīvi, kas varētu turpināties vēl vismaz četrdesmit gadu garumā... Pamazām mēs sākām uztvert šādu ilgmūžību kā tiesības vai pienākumu.

Šim jautājumam pievērsās valdība. Prezidents uzstājās televīzijā, apgalvojot, ka nekavējoties ķersies pie šīs problēmas risināšanas. Tajā pašā dienā viņš izveidoja Aizsardzības padomi, kuras sastāvā bija pats prezidents, premjers, veselības ministrs, aizsardzības ministrs, iekšlietu ministrs, kā arī pārstāvji no lielākajām valsts iestādēm veselības jomā. Aizsardzības padome sanāks tik bieži, cik vien nepieciešams, vismaz reizi nedēļā noteikti, lai izanalizētu situāciju, pieņemtu attiecīgus lēmumus un veiktu visu vajadzīgo, cīnoties ar šo neciešamo situāciju.

Žurnālisti tūlīt mēģināja noskaidrot, par ko šajās sanāksmēs runā, kā bija pieraduši darīt ik nedēļu pēc Ministru padomes sēdēm: katram no viņiem bija savi cilvēki tā vai cita ministra tuvākajā lokā, kas, *off record*, mīļuprāt noplūdināja zināmu informāciju, izpelnoties žurnālista labvēlību, kurš vienmēr pratīsies atdarīt ar labu, kad pienāks īstais brīdis.

Taču šoreiz žurnālisti, kas drūzmējās pie prezidenta pils durvīm, palika bešā. Padomes locekļi nāca ārā pa vienam, nopietnām sejām, taisnām mugurām, stingu, kādam konkrētam punktam tālumā piekaltu skatienu un nerunāja ne vārda, gluži kā mēli norijuši. Kaut kas pilnīgi nedzirdēts. Bija neiespējami izspiest kaut mazāko atzišanos, mazāko informācijas kriptatu. Neko. Kāpēc? Jo tā bija Aizsardzības padome, kā to lēmis prezidents, un katram tās loceklim

turpmāk jāievēro absolūta slepenība. Necīgākā informācijas noplūde jebkuram no viņiem draudētu ar septiņus gadus ilgu cietumsodu.

Bet kāpēc šādā jautājumā nepieciešama Aizsardzības padome? – brīnījās kāds žurnālists. Un, kad viņš atcerējās valsts vadītāja uzrunu televīzijā, atbilde radās pati no sevis.

Valsts ir ierauta karā, bija paziņojis prezidents.

Karā pret Nāvi.

2

Karot nav viegls uzdevums, un prezidents vērsās pēc palīdzības pie kādas amerikāņu konsultāciju firmas, izmantojot tās pakalpojumus par gandrīz vienu miljonu eiro mēnesī.

Daži brīnījās: vai tad valstī nav kompetentu speciālistu, ka jāizvēlas ārzemnieki? Citi norādīja, ka tieši šī firma konsultēja prezidentu viņa vēlēšanu kampaņas laikā, neprasot atlīdzību. Vai tas nav veids, kā nokārtot savu parādu par nodokļu maksātāju naudu?

Bet es nevēlējos pievērst uzmanību šīm tenkām. Jūs nevarat apturēt ļaunās mēles, taču varat atteikties tajās ieklausīties.

Es atceros prezidenta pirmo paziņojumu, ko noskatījos ierakstā. Toreiz mans statuss kā jaunam inženierim nozīmēja, ka katru vakaru atgriezos mājās diezgan vēlu un izjutu vislielāko baudu, sabrūkot uz sava sevišķi mīkstā dīvāna ar vakariņu paplāti rokās un skatoties televīziju milzīgajā ekrānā. Tad es aizmirsu visu un ļāvos ziņu kanāla

nepārtrauktajai attēlu virknei, kas pārraidīja jaunāko informāciju par notikušo pasaulē dienas laikā.

Prezidents paziņoja, ka vispirms cīnīsies ar nāvi, kas bez brīdinājuma pārsteidz mūs ceļu satiksmes negadījumū laikā, tātad attiecas uz visnetaisnīgāk mirušajiem. Un tas viss tāpēc, ka uz sekundi zaudējat modrību, pieļaujat kādu sīku kļūdu vai, vēl ļaunāk, ciešat no citu kļūdām. Vairāk nekā trīs tūkstoši mirušo un septiņdesmit tūkstoši ievainoto katru gadu. Nacionālā katastrofa, kas vienlīdz skar arī citas valstis: simtiem tūkstošu nāves gadījumu un miljoniem ievainoto visā pasaulē. Īsta asinspirts planētas mērogā. Vajadzēja rīkotos. Turklāt ātri.

Televīzijas ziņās parādījās biedējošas reportāžas. Tajās bija redzams, kā ugunsdzēsēji izgriež no apgāztām un triecienos deformētām automašīnām metāla sloksnes, lai izvilktu no tām mirstošos ievainotos. Mēs varējam noskatīties, kā palīgā steidzas sanitāri, lai mēģinātu saglabāt dzīvību inertajos apveidos ar savainotām seļām. Mēs noklausījāmies upuru stāstus par pārdzīvotajām šausmām, sāpēm, kas bijis jāizcieš pēc gūtajām traumām, viņu sadauzītajiem ķermeņiem, kurus dažkārt nebija iespējams glābt. Cilvēki stāstīja, cik briesmīgs bijis ceļu satiksmes negadījumā pārdzīvotais un cik brīnumaini, ka viņiem izdevies pēc tā izdzīvot. Katra diena pienāca ar jaunu reportāžu plūdiem un jaunām liecībām.

Mediji nepārtraukti ziņoja par iepriekšējā dienā bojā gājušo skaitu, ievainotajiem, kas nonākuši slimnīcā, un mirstošajiem intensīvajā terapijā. Nebija iespējams ieslēgt radio vai televizoru, atšķirt avīzi, netiekot ierautam šajā brutālās, stindzinošās, nepielūdzamās informācijas plūsmā. Visu laiku.

Katrs nākamais paziņojums radīja sajūtu, ka nāve nepielūdzami tuvojas, uzglūn, ielenc, apdraud manu fizisko eksistenci.

Es ieraudzīju savu mašīnu pavisam citā gaismā. Pirms tam izskata un sniegtā komforta dēļ es to dievināju, pirms tam vienmēr biju to uztvēris kā brīvības nesēju, bet nu es iemācījos tai neuzticēties, nezaudēt modrību, un mani nepameta doma, ka tā varētu mani pazudināt. Mazpamazām sāku no tās baidīties. Kādu rītu, kad nokāpu uz paze-
mes autostāvvietu, noslēgtajā telpā un biedējošajā klusumā ieraudzīju savu *Peugeot* slēpjamiēs ēnā līdzīgi ienaidniekam slēpnī. Zīmola kaltā metāla emblēma blāvi spīdēja: rēcošais lauva, šķiet, bija gatavs uzbrukt. Turpat blakus stāvošā kai-
miņa *BMW* restes atgādināja haizivs žokļus, un likās, ka tie tūlīt mani aprīs. Mazliet tālāk, atplestu rīkli un briesmīgiem, draudīgiem ilkņiem, ciešu skatienu mani caururba *Jaguar* logotips. Līdz šim es nekad nebiju aizdomājies par to, kas nu šķīta acīmredzams: mašīnu DNS sēj nāvi.

Tajā dienā es atstāju savu auto garāžā un izvēlējos braukt ar metro. Soļoju pa ietvi stacijas virzienā, vērojot satiksmi. Lielākā daļa autovadītāju braucot runāja pa telefonu, daži pat atļāvās turēt mobilo rokā. Ar vienu stūres pagriezienu, ar vienu mazu, neveiklu kustību pietiktu, lai viņi mani notriektu. Mana dzīvība bija viņu rokās. Un es instinktīvi pavirzījies tālāk no ielas braucamās daļas.

Uzņēmums, kurā strādāju, atradās nomaļā priekšpilsētā, tik tālu no metro vai autobusu pieturas, ka es patērēju vese-
las divas stundas, lai tiktu līdz darbavietai. Nākamajā dienā nācās saņemties un no jauna izmantot auto.

Dienām, tad nedēļām ritot, reportāžu, interviju un statistikas ietekmē man izveidojās tāda kā autofobija. Sēžot pie stūres, es allaž biju saspringts, modrs un stresains.

Es regulāri sazvanījos un apmainījos e-pastiem ar savu draugu, grieķi Kristosu Anastopulosu, ar kuru savulaik biju iepazinies, vēl būdams augstskolas inženierzinātņu sagatavošanas kursu students. Viņš toreiz uzsāka filozofijas apmācību ciklu. Kronis visam – grieķis un studē filozofiju ārzemēs! Jāsaka, patiesībā viņš bija divnacionāls un perfekti bilingvāls. Vēlāk pievērsās lingvistikas un sociālās psiholoģijas studijām. Tas viss ne mazākajā mērā neatbilda topošā inženiera interešu lokam, taču, aiz tīrās nejaušības kļuvuši par istabas biedriem, mēs satuvinājāmies. Kristoss pabeidza studijas Amerikas Savienotajās Valstīs, bet pēc tam atgriezās Grieķijā, taču, par spīti lielajam attālumam, mēs palikām draugi.

Kristoss regulāri skatījās mūsu valsts televīziju, tādā veidā saglabājot saikni ar savu otro dzimteni.

– Karot ar Nāvi? – viņš kādu dienu prātoja telefonsarunā. – Vai tas nav tāpat kā upurēt dzīvi?

Es nesapratu, ko viņš ar to gribēja teikt, bet neko neatbildēju, jo nepavisam nevēlējos uzsākt filozofisku strīdu; Kristosa gadījumā tas varēja vilkties stundām. Tad viņš turpināja apspriest visas tās reportāžas par nedrošību uz ceļiem, ko bez pārtraukuma pārraidīja televīzijas kanāli. Viņam tas likās aizdomīgi.

– Kad mediji visu dienu atkārtoti informāciju, kas tevī izraisa bailes, tas ir signāls, ka kaut kas tiek perināts un ka tas noteikti nāks pār tavu galvu. Tad labākais, ko vari darīt,

ir distancēties un pajautāt sev, kā gan šīs tavas bailes var kalpot pie varas esošajiem.

– Kāpēc tu tā saki?

Viņš nopūtās.

– Te ož pēc manipulācijas ar masām.

– Pie mums mediji ir neatkarīgi, – es atcirtu.

Un izdzirdu viņu smejamies.

– Kas tur tik smieklīgs? – es saērcināts jautāju.

– Cik tu esi naivs, mīļo Tom! Vairums tavas valsts lielāko mediju atrodas deviņu vai desmit miljardieru rokās, un viņi visi ir saistīti ar varu. Un prese katru gadu saņem desmitiem miljonus eiro subsīdiju... no valdības. Kā tu vari kaut uz brīdi noticēt, ka mediji ir neatkarīgi?

Viņa ironija mani aizskāra, un es pārtraucu sarunu. Savu tuvāko lokā jau biju dzirdējis pietiekami daudz sazvērestības teoriju, man bija diezgan. Lai nu kā, skaitļi nemelo: asinspirts uz ceļiem bija neapstrīdams fakts. Jautājumi nedeva mieru nevienam no mums, un es biju pateicīgs valdībai par to, ka tā vistiešākajā veidā ķērusies pie šīs problēmas risināšanas. Mediju šķietamā līdzdalība neko daudz nenozīmēja.

Vai tad galvenais nebija dzīvot pēc iespējas ilgāk?